

ผลของการใช้กิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านไทยต่อทักษะทางสังคมของ นักเรียนระดับประถมศึกษา

The Effect of Using Physical Education Activities through Traditional Thai Games on the Social Skills of Primary School Students

จักรินทร์ ปาระพิม¹, รจนา ป็องนู² และ ธัญญาวัฒน์ หอมสมบัติ³

^{1 2 3}มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุตรธานี อุตรธานี ประเทศไทย

Jakarin Parapim¹, Rotjana Pongnoo² and Thanyawat Homsombat³
^{1 2 3}Thailand National Sports University, Udonthani Campus, Udonthani, Thailand

✉: cmu_kku@hotmail.com
(Corresponding Email)

Received: 04 March 2025; Revised: 11 March 2025; Accepted 18 March 2025
© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านไทยต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนมหุทัยคริสเตียนที่เรียนวิชาพลศึกษา (การละเล่นพื้นบ้าน) แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 16 คน และกลุ่มทดลอง 16 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ แผนการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.87 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดทักษะทางสังคม โดยมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ Dependent sample t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม Independent sample t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางสังคมระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดลอง พบว่า ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 32 คน มีอายุเฉลี่ย 6-12 ปี โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมแบ่งเป็นเพศชาย 6 คน (ร้อยละ 37.5) และเพศหญิง 10 คน (ร้อยละ 62.5) และกลุ่มควบคุม แบ่งเป็นเพศชาย 6 คน (ร้อยละ 37.5) และเพศหญิง 10 คน ค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านทักษะในการสื่อสาร ด้านการให้ความร่วมมือ และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ในทางตรงกันข้าม พบว่า ด้านการแก้ไขปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: กิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านไทย, ทักษะทางสังคม, นักเรียนระดับประถม

ศึกษาตอนต้น

Abstract

This research article aims to study and compare the effects of using physical education activities incorporating traditional Thai games on the social skills of lower primary school students between an experimental group and a control group. The sample consisted of primary school students from Maharuethai Christian School who participated in a physical education course (traditional Thai games). The sample was divided into a control group of 16 students and an experimental group of 16 students, selected based on a percentage-based sampling criterion. The research utilized an activity plan for traditional Thai games, developed by the researcher, consisting of eight sessions conducted over eight weeks, three days per week, with a consistency index of 0.87. Data collection was conducted using a social skills assessment tool, which had a consistency index of 0.97. The statistical methods used for data analysis included mean, standard deviation, percentage, and the dependent sample t-test to compare the mean social skills scores before and after the experiment within the experimental group and within the control group. Additionally, the independent sample t-test was used to compare the mean social skills scores between the control and experimental groups. The significance level was set at 0.05. The results showed that the total sample of 32 students had an average age of 6–12 years. In the control group, there were 6 male students (37.5%) and 10 female students (62.5%), while the experimental group had the same gender distribution. The average social skill scores between the control and experimental groups showed statistically significant differences in social interaction, communication skills, cooperation, and leadership-followership skills. However, there was no statistically significant difference in problem-solving skills.

Keyword: physical education activities incorporating traditional Thai games, social skills, lower primary school students

1. บทนำ

กิจกรรมพลศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย ความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560 ซึ่งมุ่งเน้นการเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม และกีฬา ทั้งกีฬาไทยและสากล พร้อมส่งเสริมการมีน้ำใจนักกีฬาและจิตวิญญาณการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การใช้กิจกรรมการเล่นที่บ้านในพลศึกษายังมีจำนวนน้อย เนื่องจากไม่เป็นที่นิยมในสังคมปัจจุบันที่เน้นเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้กิจกรรมที่บ้านดูไม่ทันสมัย จึงควรมีการส่งเสริมหรืออนุรักษ์การเล่นที่บ้านในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และสืบทอดวัฒนธรรมไทยต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การเล่นที่บ้านเป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทเกม ที่สามารถส่งเสริมและพัฒนา อารมณ์ สุข สนุกสนาน เป็นกิจกรรมที่เน้นความสนุกสนานไม่เน้นการแพ้ชนะ จึงมีคุณค่าและมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอม พฤติกรรม เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก รู้จักการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมพลศึกษา 2560) อีกทั้งยังช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการรอย การช่วยเหลือ การแบ่งปันและการเป็นผู้นำผู้ตาม สิ่งเหล่านี้เป็นผลที่จะเกิดโดยตรงจากการเล่นของเด็กที่ส่งผล

ต่อสุขภาพจิตและพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก การเล่นพื้นบ้านเป็นกิจกรรมการเล่นและเกมที่ใช้ทักษะทางกายที่ใช้ความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกายตามแบบวัฒนธรรม (ชัชชัย โกมารทัต, 2549) จากการศึกษาของณัฐวุฒิ สังข์ทองและคณะ (2554) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเล่นพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย จำนวน 118 คน พบว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ สุปรานี แก้วขุมเหล็ก (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดประสบการณ์การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้การเล่นพื้นบ้าน พบว่า กิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะทางสังคม คือ เกมกำทาย แก้อีตดนตรี กาฟักไข่ แข่งเรือบก และเกมกระโดดเชือกคู่ ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้การเล่นพื้นบ้าน ด้านการแสดงความคิดเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การแสดงการควบคุมอารมณ์ตนเอง การแสดงความขอบคุณ การแสดงการให้อภัย การแสดงการขอโทษ สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการเล่นพื้นบ้านเป็นอีกกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กประถมศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ทางสังคม การรู้จักรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักเห็นใจผู้อื่นซึ่งการเล่นของเด็กส่วนใหญ่จะมีลักษณะรูปแบบการเล่นที่เรียบง่าย ไม่เน้นผลแพ้ชนะทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน กล้าคิด กล้าแสดงออก รู้จักการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถในการรับมือกับปัญหาและความท้าทายในชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยการเข้าใจและประสานความรู้สึก ความต้องการ และความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะทางสังคมประกอบด้วยหลายด้าน เช่น การสื่อสาร การพูดและการฟัง การทำงานร่วมกัน การเอาใจใส่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การควบคุมตัวเอง และการช่วยเหลือผู้อื่นในการทำงาน ทักษะเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและควรได้รับการฝึกฝนตั้งแต่เด็ก (ฐาณรงค์ ทูเรียน, 2560) ซึ่ง เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553) กล่าวว่า การสร้างและพัฒนาเด็กควรเริ่มต้นจากการเสริมสร้างทักษะทางสังคมตั้งแต่วัยเด็ก โดยการส่งเสริมมิตรภาพ การเรียนรู้การเป็นผู้ให้ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการทำงานเป็นทีม กิจกรรมที่ช่วยสอนทักษะทางสังคมควรมีหลายรูปแบบตามช่วงวัย ตัวอย่างเช่น เด็กประถมศึกษาซึ่งมีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ควรมีการใช้กล้ำเนื้อในการทำกิจกรรมต่างๆ และเรียนรู้การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อสังคมและฝึกทักษะการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง การศึกษาของ อังศุธร อังคะนิต (2556) พบว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบแบบมีส่วนร่วมที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กในชุมชน จำนวน 30 คน โดยเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมมีการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหาภายในกลุ่ม การช่วยเหลือผู้อื่น และทักษะการเป็นผู้นำผู้ตาม ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม การเล่นพื้นบ้านเป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทเกม ที่สามารถส่งเสริมและพัฒนา อารมณ์สุข สนุกสนาน เป็นกิจกรรมที่เน้นความสนุกสนานไม่เน้นการแพ้ชนะ จึงมีคุณค่าและมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก รู้จักการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่น

ได้อย่างมีความสุข (กรมพลศึกษา 2560, น. 8) อีกทั้งยังช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการรอย การช่วยเหลือ การแบ่งปันและการเป็นผู้นำผู้ตาม สิ่งเหล่านี้เป็นผลที่จะเกิดโดยตรงจากการละเล่นของเด็กที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต และพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก การเล่นที่บ้านเป็นกิจกรรมการเล่นและเกมที่ใช้ทักษะทางกายที่ใช้ความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกายตามแบบวัฒนธรรม (ซัชชัย โกมารทัต, 2549, น. 21) การศึกษาของ สุปรานี แก้วขุมเหล็ก (2559, น. 88) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดประสบการณ์การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้การละเล่นที่บ้าน พบว่า กิจกรรมการเล่นที่บ้านที่เหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะทางสังคม คือ เกมกำท่าย เก้าอี้ดนตรี กาฟักไข่ แข่งเรือบก และเกมกระโดดเชือกคู่ ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้การเล่นที่บ้าน ด้านการแสดงความคิดเห็นออกเห็นใจผู้อื่น การแสดงการควบคุมอารมณ์ตนเอง การแสดงความขอบคุณ การแสดงการให้อภัย การแสดงการขอโทษ สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการเล่นที่บ้านเป็นอีกกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กประถมศึกษา รวมถึงการเรียนรู้อื่นๆ การรู้จักรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักเห็นใจผู้อื่นซึ่งการเล่นของเด็กส่วนใหญ่จะมีลักษณะรูปแบบการเล่นที่เรียบง่าย ไม่เน้นผลแพ้ชนะทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน กล้าคิด กล้าแสดงออก รู้จักการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ วิรณา ปะกิลากัง (2558) พบว่า การจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านอีสานช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมทักษะทางสังคมใน 3 ด้าน ได้แก่ ความอดทน ความเป็นผู้นำผู้ตาม และความรับผิดชอบ โดยหลังการจัดกิจกรรมเด็กมีทักษะในด้านเหล่านี้สูงขึ้นอยู่ในระดับดี และมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการเรียน เด็กสนุกสนานและตั้งใจในการเล่น พร้อมทั้งเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข การศึกษาของ ฐาณรงค์ ทูเรียน (2560) พบว่า การจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนในรูปแบบนี้มีคะแนนทักษะทางสังคมเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอนในรูปแบบเดียวกัน การศึกษาของ ปวีณาพัฒนา วรพันธ์ (2561) พบว่า การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่เหมาะสมมาก โดยทักษะทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมาก การศึกษาของ พิมพิกา ต้นสุวรรณ (2561) พบว่า หลังการทดลองและระยะติดตามผล กลุ่มทดลองที่ได้รับการเล่นบำบัดแบบเกสตัลท์มีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการควบคุมตนเองสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการทดลอง การศึกษาของ พรพรรณ มากบุญ (2556) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและอิทธิพลจากเพื่อน โดยผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างในระดับทักษะทางสังคมของเด็กชาย. จากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมของเด็กระดับประถมศึกษา พบว่ามีการพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านต่างๆ เช่น การสื่อสาร การแก้ปัญหาสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชี้ให้เห็นว่านักเรียนยังขาดทักษะทางสังคม ซึ่ง

อาจส่งผลกระทบต่อคุณสมบัติด้านอื่นๆ การศึกษาที่ผ่านมายังไม่มีข้อสรุปชัดเจนว่าการจัดกิจกรรมพลศึกษา โดยใช้กีฬาสากลหรือการละเล่นพื้นบ้านไทยสามารถเพิ่มทักษะทางสังคมได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม การนำกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทยมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสามารถช่วยเสริมทักษะทางสังคมที่หลากหลายและช่วยพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมที่ดีและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ การละเล่นพื้นบ้านยังช่วยสืบสานประเพณีและศิลปวัฒนธรรมไทย. ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการใช้กิจกรรมพลศึกษาโดยการละเล่นพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นได้ดีขึ้นในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านไทยต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ที่เรียนวิชาพลศึกษา (การละเล่นพื้นบ้าน) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งกำลังศึกษาในโรงเรียนมหุทัยคริสเตียน จำนวน 125 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนมหุทัยคริสเตียน ที่เรียนวิชาพลศึกษา (การละเล่นพื้นบ้าน) ได้มาโดยกำหนดของขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ของ บุณยชม ศรีสะอาด (2560) จากเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นหลักร้อยละ จำนวน 125 คน ผู้วิจัยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21 จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 26 คน เพื่อป้องกันการถอนตัว (Drop out) ในระหว่างจัดกิจกรรมพลศึกษาจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 30 รวมทั้งหมด 32 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ แผนการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (วีรณา ปะกิลากัง, 2558) จำนวน 8 แผน ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน (วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์) วันละ 1 ชั่วโมง มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2560 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อนำมากำหนดสาระการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของ วีรณา ปะกิลากัง (2558) และได้ศึกษาการเขียนแผนการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้าน จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (กรมพลศึกษา, 2557

2.1.2. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน จำนวน 3 ขั้นตอน (วีรณา ปะกิลากัง, 2558) โดยวิเคราะห์กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านที่สามารถส่งเสริมทักษะทางสังคม ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทักษะในการสื่อสาร การให้ความร่วมมือ การแก้ไขปัญหา และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี แล้วนำ

แผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านที่สร้างขึ้นส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.3. นำแผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านที่ปรับปรุงแล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตทางสาขาพลศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตทางสาขาพลศึกษาหรือมีประสบการณ์ในการสอนพลศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี ตรวจพิจารณาความตรงตามจุดประสงค์ความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรม โดยนำการพิจารณามาหาค่าความสอดคล้อง (Index Of Congruence หรือ IOC) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.87

2.1.4. นำแผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยการละเล่นพื้นบ้านไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่เรียนวิชาพลศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เพื่อดูความเหมาะสมในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงแผนกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อนำไปใช้จริงต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบวัดทักษะทางสังคมของ (สุปราณี แก้วขุมเหล็ก 2559) มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1. ประยุกต์แบบวัดทักษะทางสังคมที่ประกอบด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม โดยแบ่งแบบสังเกตออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทักษะในการสื่อสาร การให้ความร่วมมือ การแก้ไขปัญหา และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ซึ่งในแต่ละด้านมีลักษณะเป็นข้อความที่บ่งบอกถึงทักษะทางสังคม

2.2.2. ผู้วิจัยประยุกต์แบบวัดทักษะทางสังคม จำนวน 50 ข้อ ลักษณะของแบบวัดทักษะทางสังคมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's scale) มีเกณฑ์การวัดผลการจัดกิจกรรม ดังนี้

5 หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเด็กมากที่สุด
4 หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเด็กมาก
3 หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเด็กปานกลาง
2 หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเด็กน้อย
1 หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเด็กน้อยที่สุด

และมีเกณฑ์การประเมิน คือ คะแนนค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้จากข้อคำถามแต่ละข้อจะใช้

จุดทศนิยมเพียง 2 ตำแหน่ง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามเกณฑ์ของ (ประคอง วรรณสูตร, 2542, น. 60) แปลผล ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีทักษะทางสังคมมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีทักษะทางสังคมมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีทักษะทางสังคมปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีทักษะทางสังคมน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีทักษะทางสังคมน้อยที่สุด

2.2.3 นำแบบวัดทักษะทางสังคมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ตามวิธีของ Rovinelli และ Hambleton โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากนั้นนำผลพิจารณามาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน โดยเลือกข้อแบบวัดที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.97 (บุญชม ศรีสะอาด 2560)

2.2.4 การหาความเชื่อมั่น นำแบบวัดทักษะทางสังคมที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่เรียนวิชาพลศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน ร่วมกันสังเกตเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Coefficient Cronbach's Alpha)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 วัดทักษะทางสังคมก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.2 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การเล่นที่บ้านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ดังนี้

3.3 กลุ่มทดลอง ทำการสอนโดยใช้แผนการกิจกรรมการเล่นที่บ้าน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน (วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์) เวลา 14.00 น. ถึง 15.00 น.

3.4 กลุ่มควบคุม ทำการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษา ตามหลักสูตรสถานศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนมหุทัยคริสเตียน (วิชาพลศึกษา)

3.5 วัดทักษะทางสังคมหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในสัปดาห์ที่ 8

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ เพื่อพรรณนาข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 สถิติ เชิงอนุมาน (Inferential statistics) คือ Dependent sample t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม และ Independent sample t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะทางสังคมระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

4.3 กำหนดทักษะทางสังคมทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการวิจัย

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ ได้แก่ ทักษะทางสังคมด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านทักษะในการสื่อสาร ด้านการให้ความ ด้านการแก้ไขปัญหา และด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีลักษณะการแจกแจงเป็นปกติ (Normal distribution) ทุกตัวแปร ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้สถิติพารามิเตอร์ (Parametric statistics) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ก่อนการทดลอง	3.04 (0.31)	-	15	0.13	3.26 (0.36)	-	15	0.000
		16.99				10.45		
หลังการทดลอง	4.45 (0.40)				4.31 (0.16)			
การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี								
ก่อนการทดลอง	3.65 (0.31)	-8.25	15	0.000	3.80 (0.56)	-6.15	15	0.000
หลังการทดลอง	4.45 (0.40)				4.73 (0.23)			

จากตาราง 4.2 เปรียบเทียบทักษะทางสังคมของกลุ่มควบคุมระหว่างก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ทักษะทางสังคมด้านที่นักเรียนได้รับการพัฒนาหลังได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านทักษะในการสื่อสาร และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ($p=0.002$, 0.000 , และ 0.000 ตามลำดับ) ในทางตรงกันข้ามทักษะทางสังคมด้านที่นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนา คือ ด้านการให้ความร่วมมือและด้านการแก้ไขปัญหา ($p=0.07$, และ 0.13 ตามลำดับ) ในขณะที่ทักษะทางสังคมของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ทักษะทางสังคมด้านที่นักเรียนได้รับการพัฒนาหลังได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านทักษะในการสื่อสาร ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการแก้ไขปัญหา และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ($p=0.000$, 0.000 , 0.000 , 0.000 และ 0.000 ตามลำดับ)

4.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

ตาราง 4.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ทักษะทางสังคม	\bar{x} (SD)	t	df	p-value
การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม				
กลุ่มควบคุม	3.85 (0.38)	-4.35	15	0.001
กลุ่มทดลอง	4.40 (0.19)			
ทักษะในการสื่อสาร				
กลุ่มควบคุม	3.66 (0.36)	-5.63	15	0.000
กลุ่มทดลอง	4.27 (0.25)			
การให้ความร่วมมือ				
กลุ่มควบคุม	3.93 (0.41)	-4.61	15	0.000
กลุ่มทดลอง	4.58 (0.28)			
การแก้ไขปัญหา				
กลุ่มควบคุม	4.45(0.40)	1.26	15	0.224
กลุ่มทดลอง	4.31(0.16)			
การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี				
กลุ่มควบคุม	4.45 (0.40)	-2.27	15	0.038
กลุ่มทดลอง	4.73 (0.23)			

จากตาราง 4.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่า ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านทักษะในการสื่อสาร ด้านการให้ความร่วมมือ และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.001, 0.000, 0.000$ และ 0.038 ตามลำดับ) ในทางตรงกันข้าม พบว่า ด้านการแก้ไขปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.224$)

5. อภิปรายผล

1. ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านไทยส่งผลต่อการพัฒนาด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมลักษณะนี้สามารถเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้นได้อย่างเป็นระบบ เพราะการละเล่นพื้นบ้านไทยเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือ การสื่อสาร และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่น ไม่ว่าจะเป็นการเล่นเป็นทีม หรือการมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะคู่แข่งสร้างสรรค์ เช่น มอญซ่อนผ้า วิ่งเปี้ยว ชักเย่อ หรือรี้ริ้วซาวสาร (วีรณา ปะกิลากัง, 2558) กิจกรรมเหล่านี้ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมที่สำคัญ เช่น การสื่อสาร (Communication Skills) ผู้เข้าร่วมจำเป็นต้องใช้ทักษะการพูด การฟัง และการแสดงออกที่เหมาะสม การร่วมมือ (Collaboration) การเล่นแบบเป็นทีมทำให้ผู้เล่นต้องช่วยเหลือกันและแบ่งหน้าที่กัน การปรับตัวและการยอมรับกฎกติกา (Adaptability and Rule Compliance) ผู้เข้าร่วมต้องเรียนรู้กติกา เคารพกฎ และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ การเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม (พิมพ์พิกา ต้นสุวรรณ, 2561) จากการวิเคราะห์ผล พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะในมิติสำคัญ เช่น การกล้าแสดงออกและการสื่อสารกับผู้อื่น ความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อน การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การลดพฤติกรรมเก็บตัวหรือการแยกตัวจากกลุ่ม (ฐาณรงค์ ทุเรียน, 2560) กล่าวไว้ว่า ความสามารถของบุคคลที่จะอยู่ร่วมกันในลักษณะของกลุ่มหรือในสังคม สามารถปรับตัวได้ดีทั้งกับเพื่อนและคนแปลกหน้าได้อย่างรวดเร็ว รู้จักแสดงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยการรู้จักบทบาทของผู้นำและบทบาทสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มหรือสังคม โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมไม่จะเป็นการติดต่อสื่อสารหรือทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้นในสังคม และทักษะที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์จะต้องคำนึงถึงตนเองและผู้อื่นเพื่อให้เกิดความสุขในสังคม) กลไกที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ทางบวก ได้แก่ ความสนุกและความเป็นกันเองของกิจกรรม เพราะการละเล่นพื้นบ้านไทยมักเป็นกิจกรรมที่มีบรรยากาศสนุกสนานและไม่เป็นทางการ ทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกผ่อนคลายและกล้าเข้าหาผู้อื่น ธรรมชาติของกิจกรรมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน โดยเกมส่วนใหญ่ต้องมีการช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างผู้เล่น การลดความกังวลและเพิ่มความมั่นใจ การเข้าร่วมในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรช่วยให้ผู้เล่นพัฒนาความมั่นใจและลดความประหม่า งานวิจัยก่อนหน้านี้ที่ศึกษาผลของการละเล่นพื้นบ้านต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กและเยาวชน เช่น การศึกษาของ ญัฐวุฒิ สังข์ทอง (2554) พบว่าเกมพื้นบ้านช่วยเสริมสร้างการสื่อสารและการทำงานร่วมกันในกลุ่มเพื่อน การจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของไทยมีการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการ

สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่พบว่าผู้เข้าร่วมมีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น

สรุปผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยช่วยส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การร่วมมือ และความสามารถในการปรับตัวของผู้เข้าร่วม ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาและกิจกรรมเสริมทักษะทางสังคมในกลุ่มเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านทักษะการสื่อสาร

ผลการศึกษาพบว่าการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านไทยส่งผลต่อพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายความว่าผู้เข้าร่วมมีการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจนหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม เพราะการละเล่นพื้นบ้านไทยเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่น ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารในหลายมิติ เช่น การฟัง (Listening Skills) ผู้เล่นต้องตั้งใจฟังคำอธิบายกติกา การให้คำแนะนำจากเพื่อน และการสื่อสารในระหว่างเล่นเกม การพูด (Speaking Skills) ผู้เล่นต้องมีการพูดคุย สั่งงาน หรือแสดงความคิดเห็น เช่น การบอกกลยุทธ์ให้เพื่อนในทีม การเรียกชื่อ หรือส่งเสียงเตือน การแสดงออกทางอวัจนภาษา (Non-Verbal Communication) การใช้ท่าทาง สีหน้า และภาษากายเป็นองค์ประกอบสำคัญ เช่น การพยักหน้าเพื่อแสดงความเข้าใจ หรือการใช้มือบอกสัญญาณ การโต้ตอบ (Interactive Skills) การมีปฏิสัมพันธ์แบบโต้ตอบทันที เช่น การรับ-ส่งบทบาทระหว่างเล่นเกม ทำให้พัฒนาทักษะการสื่อสารแบบสองทาง (อรพรรณ พรสีมา, 2540) จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่าผู้เข้าร่วมมีพัฒนาการด้านทักษะการสื่อสารสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งหมายความว่าการเล่นพื้นบ้านสามารถกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น และมีประสิทธิภาพในการสื่อสารที่ดีขึ้น การพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เกิดขึ้น จากการศึกษาของ พันธุ์ทิพย์ นิลพันธ์ (2558) พบว่ากิจกรรมสามารถอธิบายได้จากหลายปัจจัย ได้แก่ ธรรมชาติของกิจกรรมที่ต้องใช้การสื่อสาร การละเล่นพื้นบ้านไทยส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การเล่นราบรื่นและสนุกสนาน การต้องติดต่อกับเพื่อนในทีมบ่อยครั้งช่วยให้ผู้เข้าร่วมฝึกฝนและปรับปรุงทักษะนี้อย่างเป็นธรรมชาติ การลดความกลัวและเพิ่มความมั่นใจ บรรยากาศที่เป็นกันเองและสนุกสนานช่วยลดความประหม่า ทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกสบายใจที่จะพูดมากขึ้น ส่งผลให้พัฒนาความกล้าแสดงออก การเรียนรู้จากการทำซ้ำและการโต้ตอบทันที การเล่นซ้ำๆ และการต้องโต้ตอบกับเพื่อนอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการสื่อสารแบบปฏิบัติจริง ผู้เล่นสามารถปรับปรุงการพูด ฟัง และใช้ภาษากายให้เหมาะสมขึ้น งานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร เช่น การศึกษาของ วรารัตน์ เสริมทรง (2558) พบว่าผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้การสื่อสารอย่างต่อเนื่องมีพัฒนาการด้านการพูดและการแสดงออกทางสังคมดีกว่ากลุ่มควบคุมความสามารถของบุคคลในการติดต่อสื่อสารอย่างราบรื่นกับบุคคลอื่นและสามารถปฏิบัติตนในอยู่ ร่วมกันกับสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านไทยในการพัฒนาทักษะดังกล่าว

สรุปการละเล่นพื้นบ้านไทยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เนื่องจากช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสฝึกฝนการพูด การฟัง และการใช้ภาษาผ่านกิจกรรมที่สนุกสนานและเป็นธรรมชาติ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวสามารถเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของผู้เข้าร่วมได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในแวดวงการศึกษาและการพัฒนาทักษะทางสังคมต่อไป

3. ด้านการให้ความร่วมมือ

ผลการศึกษาพบว่าการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านไทยส่งผลต่อการพัฒนาด้านการให้ความร่วมมือของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยสามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม เพราะการละเล่นพื้นบ้านไทยเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เล่น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของทีม หรือการทำกิจกรรมที่ต้องอาศัยการประสานงานซึ่งกันและกัน (ฐาณรงค์ ทูเรียน, 2563) กล่าวไว้ว่า ทักษะทางสังคมมีความจำเป็นมากสำหรับเด็ก ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการฝึกทักษะทางสังคมทำให้คนสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นการให้ความร่วมมือ ยิ่งถ้าฝึกกับเด็กจะทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ และยังสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี) ลักษณะของเกมพื้นบ้านส่งเสริมการให้ความร่วมมือในหลายมิติ เช่น การทำงานเป็นทีม (Teamwork) เกมส่วนใหญ่ต้องมีการแบ่งหน้าที่กัน เช่น ชักเย่อ ที่ต้องออกแรงพร้อมกัน หรือวิ่งเปี้ยวที่ต้องส่งไม้ต่อกันให้เร็วที่สุด การช่วยเหลือกัน (Helping Behavior) ผู้เล่นต้องเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนในทีม เช่น ในเกมรีชีข้าวสารที่ต้องช่วยกันเดินไปตามจังหวะที่กำหนด การปรับตัวและยืดหยุ่น (Adaptability & Flexibility) ผู้เล่นต้องเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับคนอื่น ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเล่น การรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Group Responsibility) เกมที่ต้องอาศัยการร่วมมือจะสอนให้ผู้เล่นตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองต่อความสำเร็จของทีม (รุ่งนภา จำปาเทศ, 2560) ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านการให้ความร่วมมือหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมมีพฤติกรรมการให้ความร่วมมือที่ดีขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรม ผลเชิงบวกของการพัฒนาด้านความร่วมมือสามารถอธิบายได้จากหลายปัจจัย ได้แก่ ธรรมชาติของกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือ กิจกรรมละเล่นพื้นบ้านมักถูกออกแบบให้ต้องพึ่งพาการทำงานร่วมกัน หากขาดความร่วมมือ เกมอาจเล่นไม่ได้หรือไม่สนุก ส่งผลให้ผู้เล่นต้องปรับตัวให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยอัตโนมัติ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีผ่านกิจกรรม เกมที่ต้องเล่นเป็นกลุ่มช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ผู้เล่นจะรู้สึกสนุกและเกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ทำให้มีแนวโน้มที่จะช่วยเหลือกันมากขึ้น การลดอุปสรรคทางสังคมและเพิ่มความไว้วางใจ การละเล่นพื้นบ้านเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นทางการ ลดกำแพงทางสังคม และสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน กิจกรรมที่เล่นซ้ำ ๆ ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือ และสามารถปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้นได้ อุมาพร ตรังสมบัติ (2544) งานวิจัยที่ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มในการส่งเสริมความร่วมมือ เช่น การศึกษาของ สุมาลี บัวหลวง (2557) ผลของการใช้เกมการเล่นกลางแจ้งที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย พบว่ากิจกรรมที่ต้องใช้การทำงานร่วมกันสามารถพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีมและ

ทัศนคติเชิงบวกต่อการร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่แสดงให้เห็นว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะการให้ความร่วมมือ เนื่องจากช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสฝึกฝนการทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือกัน และการรับผิดชอบต่อกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวสามารถเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือของผู้เข้าร่วมได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนพลศึกษาและกิจกรรมสร้างทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ผลการศึกษาพบว่าการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านไทยส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีของผู้เข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยสามารถเป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมภาวะผู้นำและการเป็นผู้ตามที่ดีในบริบทของการทำงานเป็นทีมและการพัฒนาทักษะทางสังคม เพราะการละเล่นพื้นบ้านไทยมีลักษณะที่ต้องอาศัยทั้งผู้นำและผู้ตามที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยธรรมชาติของเกมพื้นบ้านบางเกมจะมีบทบาทที่ชัดเจน เช่น เกมที่ต้องมีผู้นำคอยกำกับการเล่น เช่น มอญซ่อนผ้า ที่มีผู้เล่นหนึ่งคนทำหน้าที่เป็นผู้นำซ่อนผ้า ในขณะที่ผู้เล่นที่เหลือต้องคอยสังเกตและปฏิบัติตามกติกา เกมที่ต้องมีผู้ตามที่ดีเพื่อให้ทีมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น วิ่งเปี้ยว ที่ต้องอาศัยการร่วมมือและทำตามกลยุทธ์ของทีม เกมที่มีการสลับบทบาทผู้นำและผู้ตาม เช่น ชักเย่อ ที่ต้องมีคนสั่งการ และคนที่ต้องปฏิบัติตามจังหวะเพื่อดึงเชือกให้ทีมชนะ (วีรณา ปะกิลาภัง, 2558) ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมมีการพัฒนาทักษะด้านนี้อย่างชัดเจน ผลเชิงบวกของการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามสามารถอธิบายได้จากหลายปัจจัย เช่น กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทยเป็นสถานการณ์ที่จำลองการทำงานเป็นทีมในชีวิตจริง ซึ่งช่วยให้ผู้เข้าร่วมได้ฝึกฝนการเป็นผู้นำและผู้ตามในสภาพแวดล้อมที่ไม่กดดัน เนื่องจากกิจกรรมพลศึกษามักใช้การละเล่นที่ต้องเล่นหลายรอบ ทำให้ผู้เข้าร่วมได้ทดลองบทบาทต่าง ๆ ซ้ำ ๆ ซึ่งช่วยให้พวกเขาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ลักษณะของเกมพื้นบ้านที่มีการแข่งขันทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนา และปรับปรุงทักษะของตนเองทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม การเล่นเป็นกลุ่มช่วยให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน การประสานงาน และการเข้าใจพฤติกรรมของเพื่อนร่วมทีม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี (วีรณา ปะกิลาภัง, 2558) งานวิจัยของ สุปราณี แก้วขุมเหล็ก (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์ การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้การละเล่นพื้นบ้าน พบว่ากิจกรรมที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมสามารถพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่แสดงให้เห็นว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยสามารถเสริมสร้างทักษะเหล่านี้ได้

สรุปผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยสามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวช่วยให้ผู้เข้าร่วมได้ฝึกฝนการตัดสินใจ

การวางแผน การทำงานเป็นทีม และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ผลลัพธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติสนับสนุนว่าการละเล่นพื้นบ้านไทยสามารถช่วยส่งเสริมทักษะเหล่านี้ได้จริง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา การพัฒนาบุคลากร และการฝึกอบรมในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านทักษะการแก้ไขปัญหา

ผลการศึกษาพบว่าการจัดกิจกรรมพลศึกษาโดยใช้การละเล่นพื้นบ้านไทย ไม่มีผลต่อทักษะการแก้ไขปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายความว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้มีพัฒนาการที่ชัดเจนในด้านการแก้ไขปัญหาเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะการละเล่นพื้นบ้านไทยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเกมที่ใช้กติกาเรียบง่าย และต้องอาศัยความร่วมมือหรือความคล่องแคล่วทางร่างกายมากกว่าการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา (รัตนา มณีจันสุข, 2550) ตัวอย่างเช่น มอญซ่อนผ้า และ วิ่งเปี้ยว เน้นทักษะการตอบสนองรวดเร็วและการทำงานเป็นทีมมากกว่าการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ชักเย่อ และ รีรีข้าวสาร เน้นแรงกายและกลยุทธ์พื้นฐานในการเล่นมากกว่าการหาทางเลือกใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ดังนั้น การที่เกมมีรูปแบบการเล่นที่ค่อนข้างตายตัว อาจส่งผลให้ผู้เข้าร่วมไม่ได้รับการกระตุ้นให้คิดแก้ไขปัญหาในลักษณะที่ซับซ้อน ส่งผลให้การพัฒนาทักษะด้านนี้ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ (ฐิรภัทร อภิชาติตระกูล, 2561) แม้ว่าการเล่นเกมพื้นบ้านจะส่งเสริมทักษะบางด้าน แต่การพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาอาจต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนมากขึ้น หากกิจกรรมพลศึกษาที่ใช้การละเล่นพื้นบ้านมีช่วงเวลาสั้น หรือจัดในระยะเวลาที่จำกัด อาจทำให้ยังไม่เห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน ทักษะการแก้ไขปัญหาต้องการกระบวนการฝึกฝนที่ต่อเนื่อง เช่น การเผชิญกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันและการทดลองใช้แนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ หากกิจกรรมที่ใช้ไม่ได้มีการกระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง อาจไม่สามารถพัฒนาทักษะนี้ได้เต็มที่ ผลการศึกษานี้อาจขัดแย้งกับงานวิจัยบางเรื่อง (ธัญวลัย กุลวงษ์, 2557) ที่พบว่ากิจกรรมการเล่นสามารถส่งเสริมทักษะการแก้ไขปัญหาได้ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเหล่านั้นอาจใช้กิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น เกมที่ต้องวางแผนกลยุทธ์อย่างละเอียด เช่น หมากเก็บ หรือ หมากฮอส ซึ่งมีความท้าทายทางปัญญามากกว่าการละเล่นที่ใช้ในกิจกรรมพลศึกษา กิจกรรมที่ออกแบบให้มีปัญหาหลายระดับและมีทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านไทยที่ใช้ในกิจกรรมพลศึกษา ซึ่งมักเป็นกิจกรรมที่มีโครงสร้างกติกาชัดเจนและไม่เปลี่ยนแปลงมาก อาจทำให้ผู้เข้าร่วมไม่ได้รับการฝึกฝนการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนมากนัก

สรุปผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการละเล่นพื้นบ้านไทย ไม่มีผลต่อทักษะการแก้ไขปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะของเกมที่ใช้ไม่ได้กระตุ้นให้เกิดการคิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อน หรืออาจเป็นเพราะระยะเวลาในการฝึกฝนยังไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม สามารถพัฒนาแนวทางการใช้กิจกรรมพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเพิ่มองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์และการสะท้อนผล เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถฝึกฝนทักษะการแก้ไขปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

6. สรุป

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมพลศึกษาที่ใช้การละเล่นพื้นบ้านไทยมีผลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมในหลายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อสาร การให้ความ

ร่วมมือ และความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตาม อย่างไรก็ตาม ด้านการแก้ไขปัญหาไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเป็นผลจากลักษณะของกิจกรรมที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันมากกว่าการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ดังนั้น การละเล่นพื้นบ้านไทยสามารถเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม แต่หากต้องการพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาเพิ่มเติม อาจจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ควรดำเนินการวิจัยในระยะเวลานานขึ้นเพื่อดูผลกระทบต่อพฤติกรรมและทักษะทางสังคมในระยะยาว และควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนในช่วงวัยต่าง ๆ หรือกลุ่มที่มีพื้นฐานพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกัน
2. ควรมีการเปรียบเทียบผลลัพธ์ของการละเล่นพื้นบ้านไทยกับกิจกรรมอื่น เช่น กีฬาประเภททีม หรือเกมจำลองสถานการณ์ เพื่อดูว่ากิจกรรมประเภทใดส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมและการแก้ไขปัญหามากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *การละเล่นพื้นบ้าน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เอส. ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). *ความคิดสร้างสรรค์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- ซัชชัย โกมารทัต. (2549). *กีฬาพื้นเมืองไทยภาคกลาง*. กรุงเทพฯ: บริษัทเฮลโล่การพิมพ์.
- ฐานรงค์ ทูเรียน. (2560). *ผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ฐิรภัทร อภิชิตตระกูล. (2561). *ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ณัฐภูมิ สังข์ทอง. (2554). *ผลการใช้กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ธัญวลัย กุลวงษ์. (2557). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการ*

- แก้ปัญห. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปวิญาพัฒน์ วรพันธ์. (2561). แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- พรพรรณ มากบุญ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- พันธุ์ทิพย์ นิลพันธ์. (2558). การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกด้วยกิจกรรมประกอบอาหาร: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดจันทาราม จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- พิมพ์ิกา ต้นสุวรรณ. (2561). ผลของกลุ่มการเล่นบำบัดแบบเกสตัลต์ต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมในเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- รัตนา มณีจันสุข. (2550). ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กประถมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทย. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- วีรณา ปะกิลากัง. (2558). การจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านอีสานเพื่อสร้างเสริมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- ประคอง กรรณสูต. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรัตน์ เสริมทรง. (2557). ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษากับการใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- สุปราณี แก้วขุมเหล็ก. (2559). การพัฒนาการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้การเล่นพื้นบ้าน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- สุมาลี บัวหลวง. (2557). ผลของการใช้เกมการเล่นกลางแจ้งที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- อรพรรณ พรสีมา. (2540). เทคโนโลยีทางการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อังศุธร อังคะนิต. (2557). ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการการเล่นพื้นบ้านที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กในชุมชน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2544). สร้าง EQ ให้ลูกคุณ. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว.